

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2013.4.24.
COM(2013) 231 final

ZÖLD KÖNYV

Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	3
2.	Növekedés és innováció.....	4
2.1.	Piaci szempontok	5
2.2.	Finanszírozási modellek.....	9
2.3.	Az internethez csatlakoztatott televíziók kölcsönös műszaki átjárhatósága.....	10
2.4.	Infrastruktúra és spektrum	11
3.	Értékek	12
3.1.	Szabályozási keret.....	12
3.2.	Szabadság és pluralizmus a médiában	15
3.3.	Kereskedelmi célú kommunikáció.....	17
3.4.	A kiskorúak védelme.....	18
3.5.	Hozzáférhetőség a fogyatékkal élő személyek számára	19
4.	A következő lépések	19

ZÖLD KÖNYV

Az egységes audiovizuális világ felé: növekedés, alkotómunka, értékek

1. BEVEZETÉS¹

A jelen zöld könyv abból a célból készült, hogy széles körű, nyilvános vitát indítson az audiovizuális médiakörnyezet napjainkban zajló átalakulásáról, melyet a médiaszolgáltatásoknak, valamint ezek szolgáltatási és fogyasztási módjának folyamatosan erősödő konvergenciája jellemez.

Konvergencia alatt ez esetben a hagyományos műsorszolgáltatás és az internet fokozatos összeolvadása értendő. Ennek köszönhetően a műsorok ma már az internetkapcsolattal rendelkező TV-től kezdve az online, „over the top” (OTT)² videotartalmak elérését lehetővé tévő dekóderen át a PC-n, laptopon, táblagépen vagy egyéb mobileszközön hozzáférhető médiaszolgáltatásokig számos módon megtekinthetők. A fogyasztók tévézés közben a táblagépüket vagy az okostelefonjukat is kézbe veszik, például hogy utánanézzenek valaminek, amit a tévében láttak, vagy megbeszéljék azt az ismerőseikkel, vagy éppen hozzászóljanak magához a tévéműsorhoz.

A huszadik századi fogyasztási szokások szerinti, televíziókészüléken keresztül vett lineáris műsorszolgáltatás és a számítógépre lekérhető szolgáltatások között egyre inkább elmosódik a határvonal. Mindezt tovább erősíti, hogy az okostelefonok révén lehetővé válik a műsorok előállításának és fogyasztásának összeolvadása, ami azt jelzi, hogy a jövőben a passzív nézői szerep irányából az aktív részvétel felé tolódhat a hangsúly.

Európában 2012 végén 40,4 millió TV volt alkalmas az internethez való csatlakozásra³, a várakozások szerint azonban 2016-ra már az európai háztartások többsége ilyen készülékkel fog rendelkezni⁴.

Az internetkapcsolat révén elérhető funkciókat a felmérések szerint 2012-ben az Egyesült Királyságban a fogyasztók 11 %-a vette igénybe – ez a legmagasabb arány Európában –, míg ugyanez a szám Kínában 44 %, Dél-Koreában 18 %, Indiában pedig 17 %⁵ volt. Az Egyesült Államokban jelenleg a háztartások 22,5 %-a rendelkezik internethez csatlakoztatott, például OTT-képes és játékkonzollal ellátott tévékészülékkel, 2016-ra pedig várhatóan már a háztartások 43,1 %-a lesz ilyen készülékkel felszerelve⁶.

Míg a lineáris műsorszolgáltatás esetében még mindig a napi 4 órás televíziózással töltött idő a jellemző egész Európában⁷, addig a konvergált szolgáltatások használata egyre inkább a mindennapi valóság részévé válik, a piaci szereplők pedig ennek megfelelően módosítják üzleti modelljüket vagy jelentkeznek új elképzelésekkel. A technológia ma már a különböző tartalomtípusok széles skálájának létrehozását, megosztását és elérését teszi lehetővé a felhasználók számára helytől, időponttól és készüléktípustól függetlenül. A Bizottság

¹ For a glossary of relevant terms see <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connectedTV>.

² Az over-the-top szolgáltatók online audiovizuális tartalmakat biztosítanak, de nem tartoznak az elektronikus hírközlési szolgáltatók vagy a hálózati szolgáltatók közé.

³ Az IHS Screen Digest adatai alapján.

⁴ Az IHS Screen Digest adatai alapján.

⁵ <http://www.pnewswire.com/news-releases/western-viewers-fall-behind-in-the-web-connected-tv-revolution-168126616.html>

⁶ Forrás: e-marketer.

⁷ Az Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet évkönyve, II. évf., 171. o.

elképzelései szerint meg kell ragadni az átalakuló technológiai környezetben rejlő lehetőségeket, hogy ezáltal az európai polgárok lehető legszélesebb köre színvonalas ajánlatok legteljesebb választékából változatos tartalmakhoz férhessen hozzá. Ha technológiailag lehetőség nyílik rá, hogy a nézők jogszerűen hozzáférjenek a különböző tartalmakhoz az EU teljes területén, az új típusú tartalmak létrehozására is ösztönözheti a piaci szereplőket.

A magánszektor gazdasági szereplőivel szemben tehát megfogalmazódik az igény a további innovációra, a politikai döntéshozóknak pedig megfelelő keretfeltételekről kell gondoskodniuk és véleményt kell alkotniuk a lehetséges szakpolitikai megoldásokról, ami pedig a következő kérdéseket veti fel:

- Hogyan lehet a nagyobb uniós piacot érintő konvergencia folyamatát az európai növekedés és gazdasági innováció szolgálatába állítani (2. fejezet)?

- Milyen következményekkel jár a konvergencia az értékekre, például a média pluralizmusára, a kulturális sokszínűsége, és a fogyasztóknak, azon belül különösen a kiskorúak csoportjának a védelmére nézve (3. fejezet)?

A konvergencia a következő évtized folyamán egyre érzékelhetőbbé fog válni, ezért a jövőben akár több jogi eszközre is befolyással lehet, köztük az elektronikus kereskedelemről szóló irányelvre⁸, az elektronikus hírközlési keretszabályozásra⁹, illetve az audiovizuális szolgáltatásokról szóló irányelvre¹⁰, amely e zöld könyvnek a tárgya. Az egyeztetés nem vetíti előre a konkrét végkimenetelt. Az azonban valószínű, hogy a jelenlegi egyeztetés eredménye lefekteti a hosszú távú szabályozási és egyéb szakpolitikai válaszlépések alapjait, elsősorban azért, hogy összeköti egymással a bizottsági kezdeményezéseket, például a „Gyermekebarát internet” koalíciót¹¹, a média szabadságának és sokszínűségének magas szintű munkacsoportja által készített jelentés nyomán születő cselekvéseket¹², valamint az önszabályozási kezdeményezésekkel kapcsolatos munkát.

2. NÖVEKEDÉS ÉS INNOVÁCIÓ

2012-ben az uniós polgárok 22 %-a használt mobileszközt az internet eléréséhez¹³. 2016-ra várhatóan a fogyasztói internetforgalom nagyobb hányadát videók fogják kitenni, az IP-forgalom nagy része pedig Wi-Fi-hálózatokon és mobileszközőkön fog áthaladni¹⁴.

Főbb adatok: az audiovizuális tartalomfogyasztás eltolódása az online elérhető tartalmak felé

2011-ben az európai fogyasztók 364,4 millió eurót (2010-hez képest 41,8 %-kal többet) költöttek digitális videókra (vagyis az interneten elérhető filmekre és televíziós sorozatokra) a

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2000. június 8-i 2000/31/EK irányelve a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól (Elektronikus kereskedelmi irányelv) (HL L 178., 2000.7.17., 1. o.).

⁹ Például: az egyetemes szolgáltatási irányelv 31. cikke, spektrumpolitika, a hozzáférési irányelv 6. cikke.

¹⁰ A tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (HL L 95., 2010.4.15., 1–24. o.):

¹¹ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/creating-better-internet-kids>

¹² http://ec.europa.eu/information_society/media_taskforce/doc/pluralism/hlg/hlg_final_report.pdf

¹³ Eurostat, 2012: Egyéni fogyasztók – mobilinternet-hozzáférés (isoc_ci_im_i).

¹⁴ http://www.cisco.com/en/US/solutions/collateral/ns341/ns525/ns705/ns827/white_paper_c11-481360_ns827_Networking_Solutions_White_Paper.html

videók fizikai és digitális termékeket is magában foglaló, 9493,8 millió eurós (2010-hez képest 4,6 %-kal kisebb) piacon¹⁵.

Évente mintegy 760–1610 millió euróra tehető a más tagállamok fizetős televíziócsatornáit által kínált lekérhető videoszolgáltatások iránti azon kereslet, amely kielégítetlen marad¹⁶.

Az internetes videók nézőszáma a 2011-es 792 millió fő után a becslések szerint 2016-ra eléri az 1,5 milliárdot¹⁷.

2012 harmadik negyedévében 306 videolekérést (VoD) biztosító szolgáltatás működött az EU-ban¹⁸.

A YouTube-ra percenként 72 órányi videofelvétel kerül fel.

A készülékek gyártói és a technológiák fejlesztői előtt nyitva áll a lehetőség, hogy felhasználóbarát felülettel és kapcsolódási megoldásokkal ellátott, innovatív eszközöket kínáljanak, és ezzel egy egyre növekvő piacot célozzanak meg. A hálózatok üzemeltetői azt tapasztalhatják majd, hogy növekszik a szélessáv iránti kereslet, ami pozitív hatást gyakorol a befektetésekre a nagysebességű hálózatok terén. A tartalomfejlesztők új megoldásokat találhatnak a nézőszám növelésére és munkájuk anyagi haszonra való váltására, valamint kreatív módszerekkel kísérletezhetnek a tartalmak előállításakor és forgalmazásakor. A műsorszolgáltatók új platformok¹⁹ segítségével terjeszthetik a tartalmakat és fejleszthetik interaktív kínálatukat.

Ahhoz, hogy mindez megvalósuljon, a következő, már ismert feltételekre van szükség: a növekedést lehetővé tévő, kellőképpen nagy piacra, a versenyt támogató környezetre, hajlandóságra az üzleti modellváltással kapcsolatban, valamint kölcsönös átjárhatóságra és megfelelő infrastruktúrára. Az internet által vezérelt média jövőjének alakításához Európának megfelelő rendszerbe kell szerveznie ezeket a tényezőket, miközben védenie kell azokat az értékeket is, amelyek az audiovizuális médiaszolgáltatások szabályozásának alapját jelentik.

2.1. Piaci szempontok

Az Európai Unióra jellemző kulturális és nyelvi sokszínűség egyszerre jelenthet versenyképességi előnyt a világpiacon és kihívást a hálózati hatásokkal jellemezhető környezetben.

¹⁵ International Video Federation Yearbook 2012.

¹⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/media/docs/elecpay/plum_tns_final_en.pdf

¹⁷ <http://newsroom.cisco.com/press-release-content?type=webcontent&articleId=888280>

¹⁸ Európai Audiovizuális Megfigyelő Intézet; minden platformot figyelembe véve: kizárólag internet, merevlemezre való fizetős letöltés (EST), videojáték-konzolok, kábel, IPTV, külön set-top box, okostelefon, okostelevízió, a médiasomag letöltését lehetővé tévő Push VoD (műholdas sugárzás, digitális földfelszíni sugárzás), kivéve az iTunes és a Google Play App Store alkalmazásokat. Nem veszi figyelembe a következőket: archívumok, filmelőzetesek, tévésorozatok, valamint a filmszolgáltatások erotikus és képzési tartalmi és ismétlései.

¹⁹ A platformok lehetnek a gyártó által a készülékbe telepítve, de más szereplők, például elektronikus hírközlési szolgáltatók, kábelüzemeltetők, OTT-szolgáltatók és műsorszolgáltatók is kínálhatják őket.

A média és az internet világában jelentkező hálózati hatások révén komoly versenyelőnyre tehetnek szert azok az üzemeltetők és szolgáltatók, amelyek határok nélküli piacon folytatnak jogszerű tevékenységet, mivel mindez lehetővé teszi számukra, hogy tekintélyes költségvetéssel és méretgazdaságossággal működjenek. Az online audiovizuális tartalmakat földrajzi korlátozás nélkül országhatárokon átnyúlóan kínáló piaci belépők számára potenciális nézőt jelenthet az EU több mint 368 millió internethasználója²⁰, ezért komoly kihívói lehetnek a hagyományos versenytársaknak. Gyakorta élnek ezzel a lehetőséggel egyesült államokbeli szolgáltatók, akik az EU fragmentált piacát sikeresen a saját előnyükre tudják fordítani.

Ha online elérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokról van szó, az európai fogyasztóknak sokszor még mindig korlátozottak a választási lehetőségeik, és a hozzáférés terén is akadályokkal kell szembesülniük, gyakran földrajzi helyzetükből adódóan. Az okostelevíziók alkalmazásai sokszor a nemzeti piacra jellemző beállítások és a gyártók által alapértelmezésben beállított opciók miatt nem használhatóak, a más uniós országok tartalmihoz való hozzáférés pedig gyakran le van tiltva²¹.

A technológia segítségével azonban legyőzhetővé válnak ezek az akadályok. A tartalomgyártók, a filmfelirat-szolgáltatók és a kutatók például szövetségekbe kezdenek tömörülni, hogy megoszthassák egymással a rendelkezésükre álló nyelvi forrásokat (például a producerek tulajdonában lévő, filmfeliratokból álló *korpuszokat*²²) és nyelvi eszközöket²³.

A jövő fogyasztói élménye

a) Egy lengyel egyetemi hallgató az Erasmus program keretében Londonban tölt egy félévet. Ezalatt az összes lengyel szolgáltató audiovizuális kínálatát elérheti lengyel hitelkártyája segítségével — épp úgy, ahogy korábban Krakkóban tette, hiszen a lengyel szolgáltatások Londonban is hozzáférhetőek.

b) Brit lakótársa portugál filmekről írja a szakdolgozatát. Az ehhez szükséges anyagokat egyszerűen el tudja érni az audiovizuális tartalmakat kínáló portugál szolgáltatók választékából. A lakótársak gyakran nézik együtt különböző uniós országok sporteseményeit.

Az audiovizuális művek online terjesztéséről szóló zöld könyv elsősorban a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdésekre hívta fel a figyelmet²⁴. Az ebben a témában folytatott konzultáció eredményét a Bizottság 2013-ban fogja közzétenni. 2012 decemberében²⁵ a Bizottság ismét kiállt amellett, hogy a szerzői jogok keretrendszerének megújítására van szükség, és két párhuzamos cselekvési irányt határozott meg: egyrészt 2013 folyamán strukturált párbeszédet fog folytatni az érdekelt felekkel a gyors előrelépést igénylő kérdések megvitatása érdekében (ide tartozik többek között a tartalmak határfüggetlen hordozhatósága és az audiovizuális művekhez való országfüggetlen hozzáférés); másrészt piaci tanulmányokat,

²⁰ <http://www.internetworldstats.com/stats9.htm>

²¹ Tanulmány a több országban elérhető, előfizetéses audiovizuális médiaszolgáltatásokban rejlő gazdasági lehetőségekről; az Európai Bizottság megbízásából készítette: TNS Opinion, Plum, the futures company – 2012. január, http://ec.europa.eu/internal_market/media/elecpay/index_en.htm#maincontentSec1

²² A feliratozással foglalkozó vállalatok és producerek/filmforgalmazók hatalmas, filmfeliratokból álló korpuszokkal (adatbázisokkal) rendelkeznek, gyakran párhuzamosan több nyelven is. Mindez igen értékes erőforrást jelent az egyedi gépi fordítórendszerek kifejlesztéséhez.

²³ Lásd: SUMAT (www.sumat-project.eu), SAVAS (www.fp7-savas.eu), a 2013-as ikt-munkaprogram, 47. o. <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/docs/ict-wp2013-10-7-2013-with-cover-issn.pdf>

²⁴ Zöld könyv az audiovizuális művek európai uniósbeli terjesztéséről: a digitális egységes piac lehetőségei és kihívásai, COM(2011) 427 végleges.

²⁵ A Bizottság közleménye az egységes digitális piacon megjelenő tartalomról, COM(2012) 789 final.

hatásvizsgálatokat és jogszabály-szövegezési munkákat fog végezni ahhoz, hogy 2014-ben dönteni lehessen az elkészült jogalkotási reformjavaslatokról.²⁶.. E zöld könyv a fenti okok miatt nem tárgyalja a szerzői jogokkal kapcsolatos témákat.

A kínálati oldal szempontjából a média világot napjainkban a fogyasztók figyelméért folyó verseny jellemzi. A piaci szereplők (például a fizetős televíziócsatornák szolgáltatói, az ingyenes közszolgálati és a kereskedelmi műsorszolgáltatók, a lekérhető videók forgalmazói és a készülékgyártók) prémium kategóriájú és vonzó tartalmakkal, exkluzív ajánlatokkal és felhasználóbarát felületekkel igyekeznek szélesíteni a kínálatukat. A tartalomkínálat mennyiségi növekedése és sokszínűbbé válása jelentős változást hoz a szórakoztatás világában.

2009-ben²⁷ az európai műsorszolgáltatók megközelítőleg bevételük egyharmadát fordították a tartalomra. A műsorszolgáltatók által az EU-ban elköltött 34,5 milliárd euróból körülbelül 15,6 milliárd volt a jogok megszerzésének költsége – 5,8 milliárd eurót költöttek a sportesemények, 9,8 milliárdot pedig a filmek és tévéműsorok közvetítésének jogdíjaira²⁸. A kiemelt (prémium) tartalmakra (a főbb sporteseményekre, a népszerű közelmúltbeli sikerfilmekre) nagy az igény, ezért jelentős bevételre lehet számítani belőlük az audiovizuális szektorban. Az angol első osztályú labdarúgó-bajnokság (Premier League) futballmeccseinek közvetítési jogait az egyik brit telekommunikációs vállalat, a BT nyerte el, amely így a 2013/14-es szezontól kezdve három szezonon át közvetítheti a találkozokat, és mindezért rekordösszeget, a legutóbbi háromszezonos szerződésnél 71 %-kal többet, 3 milliárd fontot fizetett²⁹. Az Egyesült Államokban becslések szerint a Netflix 2011/12-ben 4,8 milliárd dollárt költött streaminggel közvetített tartalmak megvásárlására.

A siker attól is függ, hogy a szolgáltatók képesek-e folyamatosan ilyen tartalmakat biztosítani a nézőknek. Jóllehet a platformok üzemeltetői és a tartalomszolgáltatók között létrejött kizárólagos megállapodások lehetővé tették, hogy a tartalomszolgáltatók amortizálják a befektetéseiket, ezek a megállapodások kizárják annak a lehetőségét, hogy hasonló tartalmakat harmadik felek is a nézők rendelkezésére bocsássonak. Mindez megakadályozhatja az új szereplők belépését a piacra.

Ezenkívül ha a felhasználók körében megnő egy adott platform népszerűsége, az a tartalomszolgáltatók fő csatornájává válhat a közönség elérésére, és előfordulhat, hogy a platform előnyben részesít bizonyos vállalatokat vagy vertikálisan integrált vállalat esetében a saját szolgáltatásait. Mindemellett az is versenyelőnyt jelenthet a platformok számára, hogy hozzáférésük van a felhasználók számos adatához³⁰ Egyes tagállamokban, például az Egyesült Királyságban megvizsgálták, hogy szükség van-e a nagykereskedelemben előzetes

²⁶ Ennek keretében a következő kérdések kerülnek napirendre: a területiség elve a belső piacon belül; harmonizáció, a szerzői jog korlátai és a szerzői jog hatálya alóli kivételek a digitális korban, az uniós szerzőijog-piac szétagoltsága; valamint módszerek a végrehajtás eredményességének és hatékonyságának a legitimitás egyidejű megszilárdításával párhuzamos növelésére, a szerzőijog-reform tágabb kontextusában.

²⁷ A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: első jelentés a 2010/13/EU irányelv 13., 16. és 17. cikkének a 2009–2010-es időszakban történő alkalmazásáról az európai műveknek az EU területén nyújtott, műsorrend szerinti és lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatásokban történő támogatásáról, COM/2012/0522.

²⁸ Végleges tanulmány az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv azon rendelkezéseinek végrehajtásáról, amelyek az európai alkotások audiovizuális médiaszolgáltatásokban való támogatására vonatkoznak, 2011. december 13.

²⁹ <http://www.guardian.co.uk/media/2012/jun/13/premier-league-tv-rights-3-billion-sky-bt>

³⁰ Lásd még: 3.1. pont az adatvédelemről.

forgalomba hozatali kötelezettség bevezetésére a kiemelt élő sportműsorok és a hollywoodi filmek első vetítése esetében, mivel ez elengedhetetlennek tűnik a konkurencia üzleti életképességéhez.

Az uniós versenyszabályokat tagállami és európai szinten is alkalmazzák a piaci erőfölénnyel való visszaélések elkerülésére, ha egy fontos piacon domináns helyzetben van egy vállalat. Ezért olyan piac biztosítására van szükség, amely gyorsan és hatékonyan tud működni egy egyre inkább konvergáló világban.

A Bizottság többször is beavatkozott annak érdekében, hogy biztosítsa a verseny feltételeit a sportközvetítések jogainak közös értékesítése terén³¹. Összefonódási ügyekkel kapcsolatban a Bizottság számos esetben fogadott el korrekciós intézkedéseket annak érdekében, hogy lehetővé tegye a kiemelt film- és sportközvetítési jogok hozzáférhetőségét³². Ezzel összefüggésben meg kell említeni az Európai Unió Bíróságának (EUB) felhasználási tilalommal kapcsolatos ítélezési gyakorlatát is³³. Ha az erőfölényben lévő jogtulajdonos megtagadja egy bizonyos üzleti tevékenységhez nélkülözhetetlen termékhez vagy szolgáltatáshoz való hozzáférést, az visszaélésnek minősülhet, ha a hozzáférés megtagadása megakadályozza egy olyan új termék létrejöttét, amelyre lenne potenciális fogyasztói kereslet, ha az indokolatlan, és ha alkalmas arra, hogy minden versenytársat kizorítson a másodlagos piacról. A Premier League ügyében az EUB végül megállapította, hogy bár az uniós versenyjog nem zárja ki, hogy a jogosult egyetlen engedélyesnek engedje át egy sportesemény kizárólagos közvetítési jogát egy vagy több tagállamban, a jogosult nem tilthatja meg a kizárólagos engedélyesnek, hogy határokon átnyúló szolgáltatást nyújtson az ilyen sporteseményekkel kapcsolatosan³⁴. Ennek oka, hogy egy ilyen tiltás lehetővé tenné az engedélyesnek, hogy teljes területi kizárólagosságot szerezzen az engedélye által lefedett területen, ami kizárná a verseny bármilyen fajtáját a műsorszolgáltatók között, és szétdarabolná a belső piacot a kizárólagos műsorszórási jogok alapján.

A versennyel kapcsolatos megfontolások a közszolgálati műsorszolgáltatók finanszírozása terén is szerepet játszanak. Gyakran előfordul, hogy a közszolgálati műsorszolgáltatók online környezetben is megjelennek alkalmazásaikkal vagy weboldalaikkal. Míg egyes piaci szereplők üdvözik ezt a terjeszkedést, másoknak az a véleménye, hogy a közszolgálati szereplők és a kereskedelmi kínálat így közvetlen versenybe kerül egymással, noha az utóbbi nem részesül közpénzekből. Tekintettel a technológiai fejlesztésekre, s azon belül a forgalmazási platformok és technológiák megtöbbszöröződésére, 2009-ben a Bizottság közleményt fogadott el az állami támogatás szabályainak a közszolgálati műsorszolgáltatásra történő alkalmazásáról. A közlemény előzetes vizsgálat bevezetését írta elő. Ennek része a közszolgálati műsorszolgáltatók jelentős új szolgáltatásairól folytatott nyilvános konzultáció, melynek révén a tagállamok felmérhetik, hogy egy új szolgáltatás piacon való megjelenésének milyen hatása lenne, illetve hogy milyen értéket képviselhet a társadalom szempontjából.

³¹ A COMP/38.173 számú ügy — Médiajogok közös értékesítése az FA Premier League számára, a COMP/37.214 számú ügy — A német Bundesliga médiajogainak közös értékesítése, és a COMP/37.398 számú ügy — Az UEFA Bajnokok Ligája kereskedelmi jogainak közös értékesítése.

³² COMP/M.2876 számú ügy, Newscorp//Telepiù.

³³ C-418/01 számú ügy, IMS Health GmbH & Co. OHG kontra NEDC Health & Co. KG, 2004, EBHT I-5039.

³⁴ C-403/08 és C-429/08 számú egyesített ügyek, Football Association Premier League Ltd és társai kontra QC Leisure és társai - Karen Murphy kontra Media Protection Services Ltd. Lásd még: a Bizottság közleménye – Egységes keret az elektronikus kereskedelem és az online szolgáltatások digitális egységes piacába vetett bizalom megerősítése, 2012. január 11., 7. old.

- (1) Milyen tényezők teszik lehetővé az amerikai vállalatok számára, hogy a nyelvi és kulturális akadályok ellenére sikeresen megvessék a lábukat a fragmentált uniós piacon, miközben számos európai vállalat nehézségekkel küszködik? Mely tényezők jelentenek akadályt az uniós vállalatok számára?
- (2) Milyen tényezők befolyásolják a kiemelt tartalmak hozzáférhetőségét? A kiemelt tartalmakkal kapcsolatosan van-e olyan jelenlegi gyakorlat nagykereskedelmi szinten, amely hatással van a piaci hozzáférésre és a fenntartható üzleti tevékenységre? Amennyiben van ilyen gyakorlat, hogyan érinti a fogyasztókat? A jelenlegi versenyszabályok alkalmazásán túl szükség van-e szabályozói beavatkozásra?
- (3) A platformokhoz való hozzáférés tekintetében vannak-e szabályozói intézkedést igénylő korlátok?

2.2. Finanszírozási modellek

A konvergencia folyamatos erősödése, a fogyasztói magatartás változásai³⁵ és az új üzleti modellek kialakulása egyaránt befolyásolják az audiovizuális műsorkészítés finanszírozását.

A tévéműsorok és -sorozatok³⁶ – időnként a helyi ízléshez igazított – formátumának európai kereskedelme és globális exportja egyre bővül³⁷. Még nagyobb az esély az együttműködésre az olyan műsorok esetében, amelyeknél kisebbek a nyelvi akadályok, ide tartoznak például a gyerekműsorok és a dokumentumfilmek. A televíziós szakemberek által készített tévéműsorok mellett a fogyasztók által létrehozott tartalmak is jelentős számú nézőhöz juthatnak el, főként ha a műsorszolgáltatók beépítik az ilyen tartalmakat a lineáris programjukba. Ezenkívül az OTT-szolgáltatók is előállhatnak saját sorozatokkal és élő televíziós showműsorokkal, de kiemelt tartalmak jogait is megszerezhetik.

A tagállamok sokféle módszert dolgoztak ki az európai művek támogatása érdekében, például a gyártást, a finanszírozást és a szélesebb közönséghez való eljuttatást segítik elő különböző módokon. Ezzel kapcsolatban az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előírja, hogy az uniós műsorszolgáltatóknak hány százalékban kell európai és független alkotásokat közvetíteniük. A nemlineáris audiovizuális médiaszolgáltatások tekintetében az európai művek támogatásának kötelezettsége rugalmasabban van meghatározva, lehetővé téve azt is, hogy a műsorszolgáltatók és a lekérhető tartalmak szolgáltatói esetében az európai alkotások gyártásához való kötelező pénzügyi hozzájárulást határozzanak meg. A tagállamok azonban jelenleg, bár általánosságban teljesítik a jogi előírásokat, a hazai gyártású alkotásokra

³⁵ 2011-ben a DVD-kre fordított fogyasztói kiadások 7,7 %-kal csökkentek 2010-hez képest, míg a lekérhető videókra 20,1 %-kal többet, összesen 1,2 milliárd EUR-t költöttek a fogyasztók. Forrás: The European Video Yearbook, 2012, 7. o. 2008 és 2010 között az Egyesült Királyságban az online videók nézésével töltött idő több mint a kétszeresére növekedett, így napi 31 percet tesz ki, Franciaországban pedig 104 %-os növekedés után napi 24 percre nőtt. Forrás: Cimscore.

³⁶ Lásd a 28. lábjegyzetet. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv végrehajtását elemző tanulmány az európai művek támogatásával kapcsolatban a következő megállapításra jutott: 2006 és 2008 között az Európából Észak-Amerikába, Dél-Amerikába és Ázsiába exportált formátumok 5084 műsorórát tettek ki, a formátumok Európán belüli kereskedelme pedig 19 995 műsorórát. Az Európából Észak-Amerikából exportált formátumok műsorideje 2213 óra volt, míg az Észak-Amerikából Európába importált formátumok esetében ez 8363 órát tett ki.

³⁷ Példák a globális szinten exportált és a helyi adottságok szerint módosított műsorokra és sorozatokra: „Legyen Ön is milliomos!”, „Áll az alku”; „Forbrydelsen (The Killing)”, „A híd”.

összpontosítják erőfeszítéseiket. A más európai országban készült művek mindössze a műsoridő 8,1 %-ában³⁸ kapnak helyet az EU-ban.

A lekérhető videotartalmakat kínáló platformok esetében megfigyelhető egyik tendencia az eredeti tartalmak gyártásába való beruházás, ami azt mutatja, hogy ezek az új szereplők potenciális befektetők lehetnek az audiovizuális tartalom területén. A lekérhető tartalmakat kínáló szolgáltatások gyors elterjedését és a műsorszolgáltatók által jelenleg az európai alkotások támogatására fizetett hozzájárulásokat tekintetbe véve néhány tagállamban felmerült, hogy az új, internetalapú szolgáltatók is vegyenek részt azon tartalmak finanszírozásában, amelyek felhasználásában közvetlenül érdekeltek. A nem európai szolgáltatóktól származó hozzájárulások esetében mindez speciális kérdéseket vethet fel.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (4) Megfelelő-e az audiovizuális szolgáltatásokról szóló irányelv jelenlegi előírásai az európai alkotások gyártásának, forgalmazásának, hozzáférhetőségének és piaci jelenlétének támogatására, vagy más megoldások hatékonyabbak lennének?
- (5) Milyen hatással lesz a konvergencia és a fogyasztói magatartás változása a tartalmak finanszírozásának jelenlegi rendszerére? Hogyan járulnak hozzá a finanszírozáshoz az új értéklánc különböző szereplői?

2.3. Az internethez csatlakoztatott televíziók kölcsönös műszaki átjárhatósága

Az internethez csatlakoztatott tévékészülékekre és szolgáltatásokra a műsorszolgáltató, az információtechnológiai és a telekommunikációs szektor számos szabványa vonatkozik³⁹. A konvergencia révén újra válaszra vár a kérdés, hogy milyen szemléletet kellene követni a szabványosításhoz, a válasz keresése során pedig figyelembe kell venni a szabványosítás előnyeit (méretgazdaságosság, kölcsönös műszaki átjárhatóság) és hátrányait is (az innováció befagyasztásának kockázata).

A **HbbTV** egyes európai műsorszolgáltatók, tartalomszolgáltatók, hálózatok, valamint fogyasztóieszköz-gyártók által használt ETSI-szabvány⁴⁰, amely lehetővé teszi a műsorszóró és a szélessávú csatornán érkező tartalmak összekapcsolását. A HbbTV egyik⁴¹ felhasználási módja a szélessávú tartalom sugárzott jelen keresztül való elindítása. A másik megközelítés egy teljes platformra épülő megoldást jelent, amelyben együttműködnek a műsorszolgáltatók

³⁸ Lásd a 28. lábjegyzetet.

³⁹ Ide tartoznak többek között a DVB műsorszolgáltatási szabványok és a tartalmak közvetítésére szolgáló internetes protokoll. A jövőben egyre nagyobb szerephez juthatnak a tartalmak lejátszásához kapcsolódó MPEG 25 és HTML-5 szabványok is.

⁴⁰ A dokumentum megírásakor rendelkezésre álló adatok alapján a HbbTV technológiát már rendszeresen használják Csehországban, Dániában, Franciaországban, Hollandiában, Lengyelországban, Németországban és Spanyolországban, emellett Ausztriában, Finnországban, Norvégiában, Svájcban, Svédországban és Törökországban tervezik a HbbTV bevezetését vagy tesztelik a módszert. Ezenkívül Európán kívülről is érdeklődnek a technológia iránt.

⁴¹ Emellett hálózatzemeltetők és gyártók portáljai, valamint független alkalmazások is használják a HbbTV-t.

és a hálózatüzemeltetők, például az Egyesült Királyságban a YouView esetében⁴². Olaszországban, főleg történelmi okokból, az MHP⁴³ szabványt alkalmazzák az internethez csatlakoztatott televíziók esetében.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy egy adott tagállamban vásárolt, internethez csatlakoztatott televízió beállításait gyakran nem lehet úgy módosítani, hogy más tagállamokból érkező szolgáltatások vételére is alkalmas legyen⁴⁴, valamint az is előfordul, hogy a készülék nem tud válaszolni egy másik tagállamból szabályszerűen közvetített adás indítójelére.

Bizonyos gyártók ugyanis úgy állítják be a készülékeket, hogy az elérhető szolgáltatások és alkalmazások száma korlátozott legyen. A HbbTV-szabvány alapján egyes tagállamokban nemzeti előírások kidolgozására került sor. Bizonyos esetekben a nemzeti előírásoknak megfelelően kialakított alkalmazások azonban nem teljesen kompatibilisek más országok készülékeivel. A nemzeti szolgáltatók követelményeinek való megfelelés érdekében az is előfordul, hogy különleges műszaki mechanizmusok (például digitális jogok kezelését szolgáló megoldások) vannak beépítve a készülékekbe. Az alkalmazásfejlesztők szempontjából az eltérő szabványok azt jelentik, hogy át kell alakítaniuk a termékeket a különböző készülékekre⁴⁵.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (6) Szükség van-e uniós szintű cselekvésre a meglévő vagy lehetséges fragmentáltság leküzdése és az országok közötti kölcsönös műszaki átjárhatóság megteremtése érdekében? Szükséges-e új szabványok kifejlesztése, illetve a régi szabványok frissítése a piacon?

2.4. Infrastruktúra és spektrum

Több audiovizuális tartalom ultra HD felbontásban való, akár párhuzamos használatot és 3D formátumot is feltételező továbbítása még fejlett tömörítési technológia mellett is valószínűleg legalább 100 Mbps sáv szélességet igényel a tartalom megtekintéséhez. A szélessáv fejlesztésének támogatása érdekében a Bizottság átfogó szakpolitikai tervet határozott meg az európai digitális menetrendben⁴⁶, a célzott infrastrukturális beruházások uniós szinten való megvalósításának elősegítése érdekében pedig javaslatot tett az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz bevezetésére⁴⁷. Emellett a Bizottság nemrégiben nyilvános konzultációt folytatott az átláthatósággal, az adatforgalommal és a nyílt internetre való áttéréssel kapcsolatos témákban⁴⁸, és a tervek szerint további iránymutatások is várhatók ezeken a területeken.

A műsorszolgáltatók a számukra biztosított frekvenciák révén értékes nyilvános erőforrásra tettek szert, mellyel megvalósíthatták saját, illetve mások műsorterveit. Azáltal azonban, hogy

⁴² A YouView 2012 júliusában indult és több vállalat együttműködéséből kialakított, saját belső rendszerrel rendelkezik. A többi vertikális piaci platformhoz hasonlóan nincs teljesen szabványosított felépítése.

⁴³ Az MHP (Multimedia Home Platform) olyan utasítások rendszerét jelenti, amelyek megszabják, hogy a digitális televízió vevőegységében található operációs rendszernek mit kell tennie interaktív televíziós alkalmazás vétele esetén. http://www.dvb.org/technology/fact_sheets/DVB-MHP_Factsheet.pdf

⁴⁴ A téma az érdekelt felekkel folytatott egyeztetéseken merült fel.

⁴⁵ Több piaci szereplő is igyekszik megoldani ezt a problémát, például: <http://www.smarttv-alliance.org>; Open IPTV Forum.

⁴⁶ <http://ec.europa.eu/digital-agenda>

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/connecting-europe-facility>

⁴⁸ <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/line-public-consultation-specific-aspects-transparency-traffic-management-and-switching-open>

leállt az analóg műsorszórású jeltovábbítás – a 800 MHz-es frekvencia –, digitális hozadék alakult ki, melynek részleges újraelosztásával távoli régiókban is lehetővé vált a vezeték nélküli szélessávú hozzáférés, ami jelentős nettó haszonnak számít. Ezt a rádióspektrum-politikai program⁴⁹ is megerősítette, amely legalább 1200 MHz spektrumot jelölt ki célként a vezeték nélküli szélessáv számára, ezzel még nagyobb nyomást gyakorolt a rendelkezésre álló frekvenciaforrásokra. A rendelkezésre álló spektrumok elősegíthetik az audiovizuális tartalmak földfelszíni és a műholdas továbbítását, valamint a tartalomátvitelhez és a kiegészítő szolgáltatásokhoz szükséges interaktív funkciók működését. A konvergencia következtében felmerül a kérdés, hogy a jövőben mi lesz a földfelszíni műsorszolgáltatás szerepe az ilyen szolgáltatások biztosításában. Az ágazat szereplői egyre többen kísérleteznek olyan hibrid modellekkel, amelyek ötvözni tudják a szélessáv nyújtotta előnyöket, azaz a lekérhető tartalmak egyedi választékának átvitelét a műsorszolgáltatás hatékonyságával, tehát a tartalmak (például a szórakoztató vagy sportesemények élő közvetítéseinek) széles közönséghez való eljuttatásával.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (7) A fogyasztói élmény és a közérdekű kötelezettségek szempontjából milyen súllyal bírnak az egyes tartalomszolgáltatási platformok (például a földfelszíni és műholdas sugárzás, a szélessávú vezeték és kábeles szolgáltatás vagy a mobil szélessáv) közötti különbségek?
- (8) Milyen frekvenciakiosztási és -megosztási modellek segíthetik elő a műsorszolgáltatási, szélessávú mobil- és egyéb szolgáltatások (például műsorkészítő eszközök) azonos frekvenciasávokon való működését?
- (9) Milyen konkrét, spektrummal kapcsolatos kutatásokra van szükség a fent említett fejlesztések elősegítéséhez?

3. ÉRTÉKEK

Az audiovizuális szolgáltatások európai szabályozásának alapjául szolgáló értékek olyan szabályok bevezetését eredményezték, amelyek támogatják a véleménynyilvánítás szabadságát és a médiapluralizmust, hozzájárulnak a kulturális sokszínűséghez⁵⁰, elősegítik a személyes adatok, illetve a fogyasztói jogok védelmét, és tekintettel vannak a kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportokra, például a kiskorúakra és a fogyatékkal élő személyekre. Ezen a területen az jelent kihívást, hogy az említett értékek egy konvergált környezetben se sérüljenek, ehhez pedig helyes szakpolitikai döntésekre van szükség.

3.1. Szabályozási keret

Az audiovizuális médiaszolgáltatások uniós szintű szabályozásának fő oka a belső piacon, és azon belül is elsősorban a származási ország elvében keresendő. Ennek az „egységes európai televíziós piacnak” a velejárói azok a közös minimumszabályok, amelyek többek között a reklámokkal, a kiskorúak védelmével és az európai audiovizuális alkotások támogatásával foglalkoznak.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvben rögzített technológiasemleges megközelítés azt jelenti, hogy az azonos szolgáltatásokra mindig azonos szabályozásnak kell vonatkoznia, függetlenül attól, hogy milyen készüléken veszik igénybe őket. Emellett viszont az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv különbséget tesz a lineáris (televíziós

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/node/118>

⁵⁰ Az EUMSZ 167. cikke védendő alapértékként határozza meg a kulturális sokszínűséget.

műsorszolgáltatás) és a nemlineáris (lekérhető⁵¹) szolgáltatások között, mivel a lekérhető szolgáltatások esetében a fogyasztó sokkal nagyobb mértékű ellenőrzési lehetőséggel rendelkezik, ezért bizonyos területeken indokolt a kevésbé szigorú szabályozás.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv szabályai kizárólag a médiaszolgáltatókra vonatkoznak. Ez a kategória a szerkesztői felelősség fogalmára alapszik⁵². Amennyiben a szolgáltató felelős a tartalom választékáért és összeállításának módjáért, az általa nyújtott szolgáltatás az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartozik, akkor is, ha a tartalom az interneten jut el a felhasználóhoz.

A lineáris és nemlineáris szolgáltatások egyre gyakrabban ugyanazon a képernyőn versenyeznek egymással, gyakran az is előfordul, hogy ugyanazt a tartalmat kínálják ugyanannak a közönségnek, de eltérő átviteli csatornán. A lekérhető tartalmak új formái több szempontból hasonlíthatnak a hagyományos, passzívan befogadott lineáris tartalmakra, ezért a fogyasztó szempontjából a lineáris és a nemlineáris szolgáltatások közötti különbségek elmosódhatnak. Amennyiben a konvergencia továbbra is jellemző lesz a média világára, akkor a hasonló tartalmak lineáris és nemlineáris szolgáltatását versenynek kell tekinteni, ebben az esetben pedig a különféle rendszerek jelenleg eltérő szabályozása egyértelműen torzító tényezőt jelent ebben a viszonylatban. Másrészt viszont ha a felhasználói kontroll továbbra is meghatározó jellemző marad, akkor bizonyos szempontból logikus lehet az eltérő szabályozás. A fenti okok miatt a döntéshozóknak figyelemmel kell kísérniük, hogyan befolyásolják ezek a változások egyrészt a fogyasztókban kialakult képet a nekik nyújtott szolgáltatásról, másrészt a jelenlegi eszközök hatékonyságát.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv csak az EU joghatósága alá eső szolgáltatókra vonatkozik. Amennyiben az audiovizuális médiaszolgáltatásokat műholdon át továbbítják, azok abban az esetben tartoznak valamely tagállam joghatósága alá, ha az adott tagállamban található felszálló műholdas összeköttetést vagy „az adott tagállam tulajdonában lévő”⁵³ átviteli kapacitást használják. Ezek a szabályok nem vonatkoznak az EU-n kívüli országokból interneten keresztül az EU-ba továbbított tartalmakra.

Az Unión kívülről származó médiaszolgáltatások egyre könnyebben hozzáférhetők az internetes és műholdas kapcsolatok segítségével, emiatt pedig szóba jön a szabályozás kiterjesztésének lehetősége ezekre a szolgáltatásokra – ez esetben azonban számolni kell a hatáskörök átfedésének problémájával is. Az adatvédelem területén szintén hasonló kérdések merülnek fel.

A nemlineáris szolgáltatásokra az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv rendelkezései is érvényesek. A napjainkban jellemző konvergencia mellett egyre hangsúlyosabbá válik ennek az irányelvnek és az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvnek az összefüggése⁵⁴. Ugyanez vonatkozik az adatvédelmi jogszabályokra is, mivel a személyes

⁵¹ Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv, 1. cikk, (1) bekezdés, g) pont: „lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatás” (azaz nemlineáris audiovizuális médiaszolgáltatás): médiaszolgáltató által nyújtott olyan audiovizuális médiaszolgáltatás, amelyben a médiaszolgáltató által összeállított műsorkínálat alapján a felhasználó egyéni kérés alapján, az általa kiválasztott időpontban tekintheti meg a műsorszámokat.

⁵² Médiaszolgáltató ezért az a természetes vagy jogi személy, aki vagy amely szerkesztői felelősséggel rendelkezik valamely audiovizuális médiaszolgáltatás audiovizuális tartalmának megválasztásáért, és meghatározza annak összeállítását, lásd: audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv, 1. cikk (1) bekezdésének d) pontja. Ezért tehát azok a természetes és jogi személyek, akik vagy amelyek csak harmadik fél által szerkesztett műsorok továbbításával foglalkoznak, nem számítanak médiaszolgáltatóknak.

⁵³ Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 2. cikkének (4) bekezdése.

⁵⁴ Különösen a 3. cikk egységes piacra vonatkozó előírásai, valamint a 4. és a 6–8. cikk esetében.

adatok kezelése gyakran előfeltétele az új szolgáltatások működésének, habár a felhasználók nincsenek mindig teljesen tisztában azzal, hogy ilyenkor személyes adataik gyűjtése és feldolgozása zajlik. Attól kezdve, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatások igénybevétele során előállított adatok egy azonosított vagy azonosítható természetes személyhez kapcsolódnak, személyes adatnak minősülnek, ennél fogva pedig az EU adatvédelmi irányelvének (95/46/EK)⁵⁵ hatálya alá esnek. A fentiekben túl további fontos szabályozási területet jelent a fogyasztóvédelem is⁵⁶.

Figyelembe véve az internetre jellemző globalitást és összetettséget, az önszabályozás megfelelő kiegészítése lehet a szabályozási megközelítésnek. 2012-ben a Bizottság vállalkozásokkal és más érdekelt felekkel karöltve elindított egy folyamatot⁵⁷ annak érdekében, hogy kidolgozzák az ön- és társszabályozási rendszerek magatartási kódexét. Ennek eredményeként sor került a hatékonyabb ön- és társszabályozás alapelveinek megfogalmazására⁵⁸.

Ezek az alapelvek viszonyítási alapként szolgálnak az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvben már leírt ön- és társszabályozási folyamatokhoz⁵⁹.

A fokozódó konvergencia által jellemzett világban a médiaműveltség életkortól függetlenül alapvető fontosságú lesz a közönség számára is. A Bizottság az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvben megfogalmazottak mellett további médiaműveltséggel kapcsolatos szakpolitikai irányvonalakat is kidolgozott⁶⁰. A médiaműveltség kifejezés alatt a médiához való hozzáférésre, a média és a médiatartalmak különböző aspektusainak megértésére és kritikus szemmel való vizsgálatára, valamint a különféle kontextusokban megvalósuló kommunikációra való képességet értjük⁶¹.

⁵⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 95/46/EK irányelve (1995. október 24.) a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, HL L 281., 1995.11.23., 31–50. o.

⁵⁶ A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv például védelmet nyújt a fogyasztóknak a megtévesztő vagy agresszív marketinggel szemben, és előírja, hogy az uniós kereskedők állításainak egyértelműnek, pontosnak és megalapozottnak kell lenniük; továbbá ide kapcsolódik a fogyasztók jogairól szóló 2011/83/EU irányelv is, amely a fogyasztói jogok számos területét szabályozza, illetve hangolja össze bizonyos esetekben. A letölthető vagy online megtekinthető digitális termékekre vonatkozó információknak például egyértelmű tájékoztatást kell tartalmazniuk a termék interoperabilitásáról és funkcionálisáról.

⁵⁷ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, a Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó uniós stratégia (2011–2014), COM(2011) 681 végleges, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0681:FIN:hu:PDF>

⁵⁸ <https://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/principles-better-self-and-co-regulation-and-establishment-community-practice>

⁵⁹ 4. cikk (7) bekezdés

⁶⁰ 33. cikk.

⁶¹ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: „A digitális környezethez igazódó médiaműveltség európai megközelítése”, COM(2007) 833 végleges.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (10) Figyelembe véve a médiakonvergenciát, van-e olyan körülmény, amely alátámasztja, hogy a lineáris és a nemlineáris szolgáltatásokra vonatkozó eltérő szabályozásnak piactorzító hatása van? Amennyiben igen, mi lenne a legjobb megoldás, amely alkalmas ezen piaci torzulások megakadályozására és egyben az audiovizuális médiaszolgáltatások szabályozásának alapját jelentő értékek védelmére?
- (11) Annak érdekében, hogy a jelenleg az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatókörén kívül eső szolgáltatók részben vagy egészben az irányelv hatálya alá tartozzanak, szükség van-e az audiovizuális médiaszolgáltatók meghatározásának és/vagy az irányelv hatókörének módosítására, vagy létezik az értékek védelmére más módszer is? Milyen területeken kaphat kiemelt szerepet az ön- és a társszabályozás?
- (12) Milyen hatással lenne az audiovizuális szabályozás megközelítésének változása a származási ország elvére és az egységes piacra?
- (13) Az audiovizuális világ növekvő konvergenciája befolyásolja-e új szempontokból az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv és az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv összefüggéseit, és ha igen, milyen szempontból? Milyen konkrét példák támasztják alá ezt?
- (14) Milyen európai szintű kezdeményezések tudnának hozzájárulni az uniós polgárok médiaműveltségi szintjének emeléséhez?

3.2. Szabadság és pluralizmus a médiában⁶²

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 11. cikke védendő értéként határozza meg a tömegtájékoztatás szabadságát és sokszínűségét. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv⁶³ és a versenyjogi szabályok mind uniós, mind tagállami szinten hozzájárulnak a médiapluralizmushoz.

Az internet révén a polgárok a nemzeti kínálatnál összehasonlíthatatlanul több információhoz és tartalomhoz férhetnek hozzá, valamint véleményüket is megoszthatják másokkal. Mindez elősegíti a véleménynyilvánítás szabadságát és hozzájárul a vélemények sokszínűségéhez.

Eközben viszont változóban van az emberek viszonyulása az információkhoz. A szűrési lehetőségeknek, többek között a személyre szabott keresési eredményeknek köszönhetően a felhasználók könnyebben juthatnak hozzá az érdeklődési körüknek és a szemléletüknek megfelelő hírekhez és információkhoz. Az ilyen szűrési és személyes beállítási lehetőségek egyrészt valóban a polgárok érdekeit szolgálják, mivel lehetővé teszik a hatékony böngészést a digitális környezetre jellemző információtengerben, emellett pedig egyéni igényekre szabott szolgáltatásokat kínálnak a felhasználóknak. Másrészt viszont mindez alááshatja a médianak a közszférában betöltött szerkesztői szerepét, miközben hozzájárul a platformok szolgáltatóinak, például az online vállalatoknak a megerősödéséhez. Az utóbbi jelenség nemcsak azt határozhatja meg, hogy milyen tartalmak hozzáférhetőek, hanem a fogyasztók választásaira is kihathat, például bizonyos tartalmak kiemelt felülethez juttatásával vagy annak megvonásával, a menük módosítási lehetőségeinek korlátozásával vagy bizonyos

⁶² Fontos megemlíteni, hogy a tömegtájékoztatás szabadságával és sokszínűségével kapcsolatban is folynak nyilvános konzultációk: <http://ec.europa.eu/digital-agenda>

⁶³ A tömegtájékoztatás sokszínűsége érdekében az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv lehetővé teszi, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatások szabadon működjenek az egységes piacon, a származási ország elve és többek között a 14. cikk alapján. Mindez, az európai alkotások támogatására vonatkozó konkrét szabályokkal együtt nagyban hozzájárul a média pluralizmusához.

alkalmazások letiltásával. Mindez befolyásolhatja a fogyasztók számára *ténylegesen* elérhető, a különböző véleményeknek teret adó médiakínálatot, és olyan helyzetet idézhet elő, amelyben a fogyasztók tudtuk nélkül kiszolgáltatottá válnak. A médiavilág magas színvonalú működésének alapvető feltétele, hogy a felhasználók számára többféle, értékes tartalmat kínáló és nyitott platform legyen elérhető.

Meghatározott műsorcsatornáknak a nyilvánossághoz való eljuttatása tekintetében a tagállamok ésszerű keretek között előírhatnak továbbítási kötelezettséget a hálózatok üzemeltetői számára, amennyiben a nézők jelentős hányada az adott hálózatokat használja a csatornákhöz való hozzáférés fő eszközeként⁶⁴. Amennyiben a közönség elérése korlátozott átviteli erőforrások függvénye, ilyen módon biztosítani lehet meghatározott csatornákat, ha a tagállamok a tartalomhoz való hozzáférést szükségesnek tartják a közérdekű célok megvalósítása érdekében. Szélessávú környezetben az átviteli kapacitás kevésbé korlátozza a nézők tartalomhoz való hozzáférését.

A gyakorlatban viszont a közérdekű tartalomhoz való hozzáférést, beleértve az internetes hozzáférést is, üzleti döntések korlátozhatják, így például a készülékek gyártóinak és/vagy a készülékekkel elérhető platformok üzemeltetőinek vagy akár a tartalmak szolgáltatóinak döntései is⁶⁵.

A tagállamok ezenkívül olyan digitális műsorszolgáltatásokat is meghatározhatnak, amelyek esetében kötelező a hozzáférés biztosítása, a nemzeti szabályozó hatóságok továbbá előírhatják az elektronikus műsortájékoztatók (EPG) biztosításának kötelezettségét az üzemeltetők számára⁶⁶.

Még abban az esetben is, ha a tartalmakhoz való hozzáférés biztosítva van, sokcsatornás környezetben a nézők számára nehézséget jelenthet a közérdekű tartalmak megtalálása. A tagállamok ezért az elektronikus műsortájékoztatók, valamint az ezekhez hasonló összeállítások és navigációs eszközök megjelenítésére vonatkozó előírásokat is meghatározhatnak⁶⁷.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (15) Szükség van-e uniós szintű beavatkozásra a szűrési módszereknél előzetesen meghatározott választási lehetőségek esetében, például a keresőmotoroknál?
- (16) Tekintettel a közös platformokon működő lineáris és nemlineáris szolgáltatások egyre fokozódó konvergenciájára, milyen mértékű szabályozás lenne megfelelő a hozzáférés (hozzáférési irányelv, 6. cikk) és az egyetemes szolgáltatás (egyetemes szolgáltatási irányelv, 31. cikk) vonatkozásában? A műsorszolgáltatás és a szélessáv összeolvadása által jellemzett környezetben szükség van-e speciális feltételekre a közérdekű tartalmak hozzáférhetőségének és kényelmes elérésének biztosításához?

⁶⁴ A polgárok jogairól szóló irányelvvel (2009/136/EK) módosított egyetemes szolgáltatási irányelv (2002/22/EK) 31. cikke.

⁶⁵ A digitális televíziókészülékek esetében az egyetemes szolgáltatási irányelv 24. cikke alkalmas lehet az interoperabilitás biztosítására. A VI. melléklet jelenleg például biztosítja, hogy a kódolatlan formában továbbított jelek megjelenítésre kerüljenek a kódolt műsorszolgáltatások dekódolására alkalmas készülékeken.

⁶⁶ A 2009/140/EK irányelv által módosított hozzáférési irányelv (2002/19/EK), 5. cikk (1) bekezdés b) pont.

⁶⁷ A 2009/140/EK irányelv által módosított hozzáférési irányelv (2002/19/EK), 6. cikk (4) bekezdés.

3.3. Kereskedelmi célú kommunikáció

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv korlátokat határoz meg a reklámbejátszások adásideje tekintetében (nem lehet több óránként 12 percnél), valamint kritériumokat ír elő bizonyos termékek hirdetéseire, illetve a kiskorúakkal kapcsolatos reklámokra vonatkozóan. A minőséget szabályozó előírások a lineáris és nemlineáris szolgáltatásokra egyaránt érvényesek, míg mennyiségi korlátok csak a lineáris szolgáltatások esetében állnak fenn. Tekintettel a lineáris és nemlineáris szolgáltatások közötti fokozódó versenyre, valamint arra, hogy a nemlineáris szolgáltatásokat akár az EU joghatóságán kívül eső cégek is nyújthatják, az európai műsorszolgáltatók attól tartanak, hogy ez az egyenlőtlenség hátrányos helyzetbe hozza őket.

Emellett, figyelembe véve a konvergenciát, egyes innovatív hirdetési módszerek is próbára teszik a jelenlegi szabályozást. A Bizottság például értesült a műsorszolgáltatók lineáris szolgáltatásaiban alkalmazott, úgynevezett overlay⁶⁸ reklámtechnikával kapcsolatos aggodalmakról. Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy ez a forma sértheti-e a reklámszabályozás alapvető célját, illetve hogy a felhasználók és a műsorszolgáltatók beleegyezése nélkül lehet-e ilyen vizuális reklámokat közzétenni. Az online környezetben jelen lévő rejtett reklámok szintén kérdéseket vetnek fel.

A tartalomkínálat személyre szabása előnyös lehet a fogyasztók és a hirdetők számára is, de előfordulhat, hogy a személyes adatok védelmét veszélyeztető eszközökkel valósul meg. Az európai adatvédelmi szabályoknak⁶⁹ köszönhetően nőhet a fogyasztók innovatív üzleti modellekbe vetett bizalma, ami célként szerepel a Bizottság által 2012 januárjában benyújtott, az uniós szabályozási keretre vonatkozó reformjavaslatokban⁷⁰ is. A reklámpiar emellett önszabályozási rendszert⁷¹ vezetett be a viselkedésalapú online hirdetésekre vonatkozóan, amelyet a jövőben a weboldalakon elhelyezett (display) reklámok mellett a videókon megjelenő hirdetésekre is ki lehet terjeszteni. Tekintetbe kell venni továbbá a szabványosítás irányában tett lépéseket is, például a Do Not Track (DNT)⁷² követésvédelmi kezdeményezést.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (17) Használhatók lesznek-e az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv kereskedelmi célú kommunikációra vonatkozó jelenlegi előírásai akkor, ha valóban megvalósul a média teljes konvergenciája? Hogyan lehetne bemutatni mindezt konkrét példákkal?
- (18) Milyen szabályozási eszközök lennének a legmegfelelőbbek a gyorsan változó hirdetési módszerek esetében? Nagyobb szerepet kell-e szánni ezen a területen az önszabályozásnak?
- (19) Kié legyen a végső döntés a képernyőn megjelenő új reklámtechnikák, például az overlay elfogadása esetében?

⁶⁸ Ez a reklámtechnika azt jelenti, hogy a műsor közben vizuális elemek jelennek meg a képernyőn.

⁶⁹ Az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv, valamint a jelenleg érvényben lévő adatvédelmi irányelv módosítását célzó adatvédelmi rendelet.

⁷⁰ COM(2012)11 – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (általános adatvédelmi rendelet)

⁷¹ A viselkedésalapú reklámokra vonatkozó, közös európai önszabályozó keretrendszer: <http://www.iabeurope.eu/news/self-regulation-framework.aspx>

⁷² A globális DNT szabvány egy olyan „jel” műszaki leírását jelentené, amelyet a felhasználók küldhetnek el a szolgáltatóknak az online eszközök, többek között a böngészők segítségével. A jel elküldésével módosíthatók a követési beállítások, lásd: <http://blogs.ec.europa.eu/neelie-kroes/donottrack/>

3.4. A kiskorúak védelme

A különböző módon szabályozott lineáris és nemlineáris továbbítási csatornák közötti tartalmi folytonosság miatt a gyermekek lineáris tartalmakhoz való hozzáférését szabályozó rendszer egyre kevésbé tudja ellátni a feladatát. Az életkor ellenőrzése, valamint a serdülők esetében a tartalmakhoz való hozzáférés szabályozása ma is akadályokba ütközik. Ezenkívül a fogyasztók dorgát az is megnehezíti, hogy a különböző filmes tartalmakra eltérő szabályozások vonatkoznak, ezért nem könnyű megállapítani, melyik hatóságnál lehet panaszt tenni⁷³.

A 2012 májusában kiadott „A gyermekbarát internet európai stratégiája” című közleményben⁷⁴ a Bizottság annak a véleményének adott hangot, hogy több jó minőségű, gyermekeknek szóló tartalmat kellene készíteni, és a gyermekeket az internet világában is meg kell védeni. Az értéklánc 31 vezető vállalata együttműködési megállapodást írt alá, mely szerint önszabályozó folyamatokat alkalmazva öt alapvető cél érdekében dolgoznak ki intézkedéseket: i) egyszerű és hatékony felhasználói bejelentő eszközök; ii) életkornak megfelelő adatvédelmi beállítások; iii) a tartalomosztályozás szélesebb körű használata; iv) a szülői felügyeleti eszközök szélesebb körű rendelkezésre bocsátása és megbízhatósága; és v) a gyermekekkel való szexuális visszaélésről készült felvételek hatékony eltávolítása. Ezen témák egy része szorosan kötődik az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvhez, a jogszabály módosításával ezért hozzá lehetne járulni a célok megvalósításához. A közös eredményekről és kötelezettségvállalásokról, többek között a bevált gyakorlatokról a nyilvánosságot is értesítették. A vállalatok az ajánlások megvalósításáról egyéni beszámolót készítettek. A Bizottság 2013 során is folytatja a közös munkát és az előrehaladás megvitatását az együttműködésben részt vevő vállalatokkal.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (20) Megfelelően védik-e a kiskorúakat az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv jelenlegi szabályai a média egységesedő világában?
- (21) Bár egyre több készüléken és platformon válnak elérhetővé, a szülői felügyeletet lehetővé tévő eszközök még mindig nem eléggé elterjedtek. Hogyan lehetne felhívni a szülők figyelmét ezekre az eszközökre?
- (22) Milyen módszerek lennének alkalmasak az online audiovizuális tartalmak felhasználóinak hatékony életkor-ellenőrzésére?
- (23) Szükség van-e az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv módosítására annak érdekében, hogy az átviteli csatornáktól függetlenül szabályozza a tartalombesorolás, a tartalomosztályozás és a szülői felügyelet kérdéskörét?
- (24) Szükség van-e további tájékoztatásra és jogosultságokra ahhoz, hogy a felhasználók tudják, hol és hogyan tehetnek észrevételt vagy panasz a különböző típusú tartalmakkal kapcsolatban? Megfelelően működnek-e a jelenlegi panaszkezelési módszerek?
- (25) A panaszok kezelésének (finanszírozási, szabályozási vagy egyéb) eszközei megfelelő visszajelzést nyújtanak-e a káros vagy illegális, illetve különösen a gyermekeket érintő tartalmakról? Mi lenne a hatóságok, a nem kormányzati szervezetek, valamint a termékgyártók és a szolgáltatók feladata/felelőssége abban,

⁷³

Többek között a ParentPort elnevezésű honlap is foglalkozik ezzel a kérdéssel.

⁷⁴

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/445>

hogy a káros vagy illegális tartalmakat bejelentők és a panaszosok kielégítő visszajelzést kapjanak?

3.5. Hozzáférhetőség a fogyatékossgal élő személyek számára

A technológiának köszönhetően ma a korábbiaknál jóval több olyan lehetőség létezik, amely megkönnyíti a látás-, hallás- és értelmi sérültek életét. Ezeket a lehetőségeket azonban nem lehet kihasználni, ha nem készülnek hozzáférhető tartalmak (például feliratozás, jeltolmácsolás és hangaláírás), vagy ha a végfelhasználók nem jutnak hozzá ezekhez a tartalmakhoz.

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv már most is tartalmazza azt az előírást, hogy a tagállamoknak ösztönözniük kell a médiaszolgáltatókat a szolgáltatások fokozatos átalakítására, a látás- és hallássérültek számára való hozzáférhetővé tételére. A rendelkezés megvalósítása tagállamonként eltérő ütemben halad. A tagállamok például a továbbítási kötelezettségek körébe utalhatják a hozzáférést biztosító szolgáltatásokat.

Ezzel kapcsolatban a Bizottság javaslatot tett a webhelyek akadálymentesítéséről szóló irányelvre⁷⁵, emellett további lehetőségeket keres a hozzáférhető áruk és szolgáltatások uniós piaci helyzetének javítása érdekében, valamint az európai akadálymentesítési csomag előkészítéseként általános előírásokat dolgoz ki a hozzáférhetőségre vonatkozóan. 2013 végére pedig várhatóan elkészül egy európai szabvány is, amely szintén az audiovizuális tartalmak és a hozzáférhetőség kérdéseivel foglalkozik.

NYILVÁNOS KONZULTÁCIÓRA BOCSÁTOTT KÉRDÉSEK:

- (26) Véleménye szerint szükség van-e a szabványosítási munka folytatására ezen a területen?
- (27) Milyen ösztönzőkkel lehetne elősegíteni a fogyatékossgal élő embereknek kínált innovatív szolgáltatásokba való beruházást?

4. A KÖVETKEZŐ LÉPÉSEK

A Bizottság arra kéri az érdekelteket, hogy a jelen zöld könyvben foglaltakkal kapcsolatos észrevételeiket, valamint a konkrét kérdésekre adott válaszaikat az alábbi címre küldjék:

CNECT-CONVERGENCE-AV@ec.europa.eu

European Commission

Directorate- General for Communications Networks, Content and Technology

Unit G1

Office BU33 05/181 (BU33 02/181 iroda)

B- 1049 -Brussels

Az itt ismertetett témákkal kapcsolatban a Bizottság az érdekelt felekkel, többek között az ipar, a fogyasztók, a befektetők, az Európai Parlament és a Tanács képviselőivel találkozókot szervezhet, illetve ilyen jellegű találkozókot vehet részt.

A véleményeket és a válaszokat 2013. augusztus 31-ig lehet beküldeni. Amennyiben a hozzászóló másként nem rendelkezik, a beküldött válaszok megjelennek a Tartalmak,

⁷⁵ Javaslat: az Európai Parlament és a Tanács irányelve a közszektorbeli szervezetek webhelyeinek akadálymentesítéséről, COM (2012) 721 final.

Technológiák és Kommunikációs Hálózatok Főigazgatóságának honlapján. Fontos, hogy a konzultáció résztvevői elolvassák az adatvédelmi nyilatkozatot, amely tájékoztatást nyújt az adatok és a válaszok kezelésének módjáról.